EPIDÈMIA DE PESTA NEGRA [1348]

L'AUGE DE LA MÀ D'OBRA ESCLAVA

A LA SEGONA MEITAT DEL SEGLE XIV, LA CAPITAL CATALANA VA VIURE UN AUTÈNTIC SEGLE D'OR DE L'ESCLAVITUD. AQUELL COSTUM VENIA D'ANTIC, PERÒ ES VA DISPARAR D'ENÇÀ DE L'EPIDÈMIA DE PESTA NEGRA, EL 1348.

BNE

EL PORT DE BARCELONA va tenir un paper actiu en el comerç i el tràfic de persones durant l'època medieval, concretament, després que, el 1348, la pesta negra reduís la població catalana de manera considerable. Ara bé, contràriament al raonament més comú, el gran augment de la mà d'obra esclava no es va produir a causa de la baixa demografia, és a dir, per substituir la mà d'obra desapareguda, sinó per una causa indirecta: els supervivents, conscients que eren pocs, van exigir salaris desmesuradament alts, com s'explica en algunes ordinacions de l'època.

A partir d'aquell any, la mà d'obra esclava es va generalitzar. Si fins aquell moment només eren els estaments privilegiats els qui tenien esclaus i podien comprar-ne, a partir de la segona meitat del segle XIV, els menestrals, especialment els del ram dels oficis més feixucs, com els que estaven relacionats amb la construcció o la descàrrega de naus, també en compraven, perquè els sortia més econòmic que no pas tenir un aprenent o algú a qui pagar un salari.

Cal tenir en compte que en aquella època el preu mitjà d'un esclau era de 36,20 lliures, un import que equivalia al sou d'una serventa durant quatre o cinc anys o a dos anys de feina d'un treballador qualificat. A més, a diferència dels aprenents, als esclaus també se'ls podia exigir que fessin tasques fora dels tallers, com ara cultivar l'hort de la casa o treballar als camps de fora de les muralles. I, fins i tot, se'ls assignaven feines en obres públiques que emprenien la Diputació del General, l'Església, les grans ciutats o el rei de torn.

Aprensió vers els de fora

Els esclaus que arribaven al port de Barcelona eren majoritàriament d'origen berber (del nord d'Àfrica), tot i que també hi havia grecs, russos, turcs i búlgars. El fet que la ciutat rebés esclaus cristians, encara que ortodoxos, va començar a plantejar algun dilema jurídic, però no pas ètic. Amb l'augment de la població esclava, que va arribar a ser d'un 17%, la fisonomia de la ciutat va canviar. En concret, l'any 1425 es van comptabilitzar 1.500 esclaus masculins, i se sap que la proporció de dones captives acostumava a ser el doble que la d'homes, de manera que cal comptar-ne més de 4.000, en una ciutat que no arribava als 30.000 habitants.

En conseqüència, Barcelona es va convertir en una ciutat més diversa i també més aprensiva vers els de fora. N'és un exemple un text de les ordinacions municipals de Barcelona que culpa els estrangers de la decadència de la ciutat: "sclaus e sclaves de diverses nacions, los quals, així com a persones brutes o voluptuoses, han sembrats en la dita ciutat molts e diversos vicis que havien acostumats stants ja en lurs terres, hon vivien voluptuosament e siguent lur vida bestial, així con són laponies, embriagueses, luxúries, alcavoteries, ladronicis, metzines e molts altres crims enormes, dels quals, abans d'aquest temps, era quítia aquesta ciutat".

SENSE INCIDENTS
Tot i que, al segle XIV, Barcelona era un dels ports més dinàmics i estratègics de la Mediterrània, encara no disposava d'un port pròpiament dit: era una platja natural, protegida per la muntanya de Montjuïc.

SEGLE XIX

Barcelona - Àfrica - Carib

Un altre moment àlgid d'aquest negoci va tenir lloc a partir del 1765, quan el port de Barcelona va rebre permís reial per comerciar directament amb les Antilles. Durant la fase legal del tràfic d'esclaus (1790-1820), i posteriorment de manera clandestina, algunes famílies burgeses catalanes es van enriquir amb aquest negoci.